Szerkesztőség és kiadóhivatal

Széchényi-uteza SIMON-ház Kunz József ur kereskedésével szemben.

HIRDETMÉNYEK,

előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok valamint a lap szellemi részét illető minden közlemények ide intézendők.

Bérmentetlen levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASAGI LAP.

A SZABADELVÜ PART KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve

Egész évre	10 frt — kr.
Félévre	5 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Egy hóra	1 frt — kr.

Hirdetési dij:

Ot-hasábospetitsor egyszeri beigtatásáért 5k.
Bélyegdij minden hirdetésért külön 30 kr
Nyilttér 4 hasábos petitsorért 20 kr.

Hirdetést vagy reclamot magában foglalt ujdonság sora 50 krajczár.

XV. évfolyam 1888. Debreczen. Szombat, Október 27. 211. szám.

Vak lárma.

Bécsből irják a „Pester Correspondenz“-nek:

Még néhány oly produkció, mint a legujabb vak lárma, akkor aztán tökéletesen megfelel a nevének a „Fremdenblatt“ s lap lesz belőle az idegenek, de nem az osztrákok vagy magyarok számára. Ha az ominózus kommüniké mögött, melyet külügyi hivatalunk legbizalmasabb közlönye oly váratlanul a képzelhető legalkalmatlanabb órában szalasztott ki száján, politikával nem foglalkozó s egyuttal inpolitikus körök be nem vallható manövere nem rejlik, akkor oly balfogás van benne, mely már a szent együgyüséggel határos s melynek semmiesetre sem hazai diplomaciai hely a forrása.

Nem szükséges mondani, s még kevésbbé kell bizonyitani, hisz az egész világ látja évek sora óta, hogy külügyi hivatalunk a legnagyobb sulyt sikerdús működésének zajtalanságára helyezi s a félhivatalos publicisztika kezelésére vonatkozólag a Berlinben kedveltel homlokegyenest ellenkező eljárást tanúsít.

A német rendszer, majd a „Post“-tal egy háború kilátásban czikket, majd a „Kölnische Zeitung“-gal egy harczi riadót, majd ismét a „Norddeutsche Allg. Zeitung“-gal egy durva ébresztő lövést süttetni el, az itteni Ballplatzon igazán soha sem tetszett, a mint ott egyátalán folyton nagy sulyt helyeztek a hagyományos előkelően udvarias formához való ragaszkodásra, az előkelően udvarias formára és a finom tapintatra.

Ki sem akarja, hogy Ausztria-Magyarország a struczmadarat játszsza és szemet hunyjon ama simptomatikus mozgalmak előtt, melyek az északi szomszéd birodalomban nem akarnak megszünni; innen tényleg élesen s éberen tekintenek oda át s folyton a legalaposabban vannak értesülve arról a mi Oroszország nyugoti határán történik, vagy előkészittetik; de mindenesetre mégis felesleges, lármát ütni vele és a feleslegesnél roszabb éppen akkor állni elő a lármával, midőn Ausztria végtelen hosszú idő után egy deficitnélküli budget élvezetét szeretné magának megengedni s Magyarország a legtőkeerősebb pénzügyi csoporttal szövetkezett, hogy ennek segitségével a legóriásibb terjedelmű műveletet hajtsa végre, mely által államháztartásában az egyensulyt biztosan s maradandóan helyreállithatja és mikor egy árfolyam hanyatlásnak mint valami kalamitásnak kellene hatnia.

A legjobb esetben tehát oktalanul cselekedett a „Fremdenblatt“, midőn fontoskodó paroliját a „Graschdanin“ felé hajlitotta: a „Pester Correspondenz“-ben a legkompetensebb formában egyszer mindenkorra ki volt jelentve, hogy az orosz hadseregnek minden egyes ágyujáról, katonájáról vagy lováról azonnal a legtüzetesebb tudomást kapjuk, a mint azok határaink, vagy a német határ felé előre tolatnak. Ez tökéletesen elég, semmiféle lármára sincs szükség, a pénzügyminiszteret engedhetik s engedjék is nyugodtan végezni számlálási munkájukat és nem kell mesterséges árfolyamhanyatlásokat produkálni — akarni.“

A Doda Traján aradi sajtópörében hozott itélet ellen beadott semmiségi panaszt a curia elvetette, igazat adva ezáltal azoknak, kik azt vélték, hogy ez ügyben semmiségi panaszoknak annál kevésbbé le het helye, mert törvényerejü sajtórendtartásunk amugy is teljes módot nyujt a jogvédelemre.

A regálé megváltás.

(A 21 es bizottság tárgyalása.)

Egyik legfontosabb kérdését a regálemegváltási ügynek döntötte el csütörtökön a képviselőház bizottsága. Azt tudniillik, hogy az italmérési jognál a kártalanitás alapját képező összes jövedelmekből a megváltásnál mennyi vonassék le kezelési s egyéb költségek fejében. Tudvalevőleg ez a kérdés képezte magvát a kormány javaslatai ellen országszerte megindult agitációnak. Eredetileg husz százalék levonását tervezte a kormány s az emlitettük agitációnak egyik eredménye volt az, hogy a ház elé terjesztett javaslat már csakis tizenöt százalékos levonást foglalt magában. Ennél is tovább ment a ház bizottsága. Ellenzéki tagjai öt százalékos levonás mellett kardoskodtak, a kormánypárti tagoknak a többsége ellenben tiz százalék levonást hozott javaslatba.

Maga a miniszterelnök is ráállott arra, hogy 10 százalék legyen a levonás, de csakis azon föltétel alatt, ha a törvényjavaslatot nem fogja a bizottság további tárgyalásainak rendjén az államkincstárra nézve hátrányosan módositani. Igy is nem kevesebb, mint 10,400.000 frttal fogja növelni a regale-megváltásra szükséges tőkeösszeget a bizottságnak ezen megállapodása. Ezzel szembe vajmi keveset nyom ezen ülésen határozatba ment további módositás, törlése t. i. azon rendelkezésnek, mely szerint kártalanitás lett volna adandó az italmérési jog gyakorlására szolgált épületekért s azokhoz tartozó beltelkekért is, ha a kormány azokat az állami italmérési jövedék megfelelő hasznositása céljából szükségesnek tartja s kisajátitja.

*

A bizottságnak tegnapi ülése is nagyérdekü volt.

A bizottság kimondta a törvényhatósági joggal biró városok participatióját az italmérési adóból várható többletben, a participatió arányát 30%-ban állapitotta meg, s e részesedés kezdetét a zárt városokra nézve azonnal, mihelyt az italmérési jövedék többletet mutat, életbelépőnek jelentette ki. Továbbá, hogy az 1882—1886. évi zárszámadások alapul vételére s a 3 évi bérletre nézve változatlanul megtartatik a javaslat eredeti rendelkezése.

A kormány részéről történt nyilatkozatok közül kiemeljük azt, hogy a törvényjavaslat azon magyarázata ellen, mintha az italmérési adóhoz városi pótadó nem lenne kivethető, az államtitkár kijelentette, hogy a törvényjavaslatban oly intézkedés, mely ily pótadó létesitését eltiltaná, nem foglaltik.

* * *

(A szab. kir. városok értekezlete.)

A szab. kir. városok kiküldöttjeinek értekezlete, mint már lapunkban jelentettük, albizottságot bizott meg azzal, hogy kérvénybe foglalja a szab. kir. városok sérelmeit a regálémegváltási törvényjavaslat tárgyában. Az értekezlet Simonffy Imre polgármester elnöklete alatt tárgyalta a kérvényt. Többek felszólalása után a kérvény szövege, csekély módositással elfogadtatott. Miután azonban több oldalról felhozatott, hogy a szab. kir. városoknak az értekezleten megjelent képviselői nem birtak oly mandatummal, hogy törvényhatóságuk nevében intézkedhessenek, az értekezlet elhatározta, hogy az albizottság által készitett és elfogadott munkálatot inkább informativ természetünek tekinti és nem mint kérvényt, hanem mint emtékiratot fogja előterjeszteni a kormánynak. Az emlékirat ki fog nyomattatni és meg fog küldetni az összes törvényhatósági joggal biró városoknak, a regaleügyi bizottság és az országgülés tagjainak. A törvényhatósági joggal felruházott városok a mennyiben szükségét látják, tárgyalhatják az emlékiratot és annak alapján külön felirhatnak az országgyüléshez. Ezen megállapodás után az értekezlet Aidinger János polgármester inditványára abban állapodott meg, hogy a szabad kir. városok polgármesterei a mennyiben hasonérdekü kérdések merültek fel, jövőre is közösen fognak tanácskozni. Az ily tanácskozások kitüzésére illetőleg a polgármesterek meghivására Simonffy Imre debreczeni polgármestert kérték meg.

Az értekezlet által elfogadott emlékirat szövege két harmadrészben csaknem szószerint azonos azon feliratszövegével, melyet Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága intézett a képviselőházhoz. — Az előterjesztésben különösen azt kérik a városok, hogy ők a törvénynek ama intézkedése alól, mely a kártéritést az adó alapján czélozza, kivéttessenek és náluk a kártalanitás a zárszámadások alapján határoztassék meg; kérik továbbá, hogy a kártalanitási kérdések elintézésénél utolsó forum ne a pénzügyminiszter legyen, mint ezt a törvényjavaslat czélozza, hanem egy érdekeken kivül eső hatóság, például a közigazgatási pénzügyi bíróság. A Debreczen város kérvényében is elsorolt sérelmeken kivül a városok memoranduma még a következő sérelmeket sorolja elő:

Az italmérési törvényjavaslat nem gondoskodik arról, hogy az 58. §-ban előre látott 6 éven tul is a megváltandó jogok megma

---

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Prodomo.

— Levelek a szinházból. —

II.

Ott hagytuk el, hogy az ugynevezett „missziós“ társulatok többet ártanak a magyarositás és általában a vidéki szinészet ügyének, mint használnak. Ez igen természetes, hiszen nem is kell egyebet felhozni ennek igazolására, mint hogy egy-egy igazgató neki megy egy 30—40 ezer forintos saisonnak néhány ezer forint — adóssággal.

Hol van itt a vállalkozás solidsága? Aztán a kormány veszi e komolyan a mai vidéki szinészet nyelvterjesztő hivatását? De hogy veszi, hiszen ha ugy venné, nem a belügyminiszterium rendőri osztályából intézné a szinészeti ügyek vezetését. Es aztán ha a kormány el is ismeri ama bizonyos missziónak elvi fontosságát, de látva a javithatlan helyzetet, s eo ipso a helyzet tarthatlanságát, jogában áll kétségbe vonni a vidéki szinészetnek s vezetőinek a magyarositásra czélzó komoly törekvését. Különben is van erős magyar állam, van magyar társadalom. Az állam gépezete gyári szaporasággal ontja a politikai retortákon keresztül a nyelv terjesztő, illetve magyarositó szereket. A társadalom meg egy hatalmas magyar állam eszme ereje által befolyásolva fejlődik; ezek megteszik a magukét, tehát a vidéki szinészet csak iparkodjék a maga erejéből csupán kultarális hivatásának magaslatára emelkedni, szellemi és anyagi eszközeinek consolidálásával, ekkor teljesülni fog önkényt, erőlködés nélkül ama bizonyos missió is, mely ekkor megszünik fő czél tulajdonképen czégér lenni. Gondolom ilyen elvekben culminál a kormány álláspontja a vidéki szinészettel szemben. Legyen föczél az általános kulturális hivatás, ennek lelkiismeretes betöltése mellett, szépen elrejtve fog folyni a nyelvterjesztés, a magyarositás üdvös munkája- és szépen csendben megszüli a kedvező eredményeket. Minek is az a sok hangos frázis? Minek a hazafiság meghurczolása ott, a hol meg van, minek galvanizálása ott, a hol ugy sincs meg? A vegyes lakosságu városok, vagy a tiszta magyar, de müpártoló közönség, adják oda az illető szintársulatoknak a maguk subventióját, de ne mint „kiváló hazafiak“, hanem mint szinházba járó müvelt közönség, mely jó társulatot óhajt az illető szinigazgatónak a subventió által kedvezőbbé tett risicójával s aztán mondja meg neki: „Adj szépet és jót, ma nevetess meg, holnap rikass meg, kinek mi az izlése — és lesz közönség.“ Mert a közönség mindenütt igen jó és naiv. Ha olyat lát-hall a mi a lelkéhez fért egyszer még ha nem is értette egészen, azt máskor is megnézi, hallgatja. Ha egyszer jót nevetett, máskor is elmegy nevetni. De a hazafiságára senki ne appelláljon. Élvezni akar önkéntesen, nem pedig megidézve. — Aztán ahol a vegyes ajku közönség soraiban csendecsen szunyad az ellenzék, minek azt felczibálni. Jó director, a menyire lehet: jó társulat, és jó müsor megtermi a közönséget, magyart németet egyaránt. A magyarnak jó drámát jó erőkkel, a németnek jó muzsikát jó énekesekkel, mind a kettőnek spectákulumot sokat; a következő saisonban a német már együtt drámázik, együtt nevet és sir a magyarral. — És bizony a német sem bánja meg, hogy pár óra hosszat magyarul nevetett vagy sirt. Ezek az articulátlan hangok, melyek a szivből jönnek, többet használnak a magyarositás ügyének, mint az a hazafias frázisoktól duzzadó „elöleges szini jelentés“, mely igér sok minden nevettetőt, rikatót és ad sok boszantót, botránkoztatót. Ekkor aztán nemcsak a német sógor marad el a szinházból, ha nem a magyar hazafi is. Az megy sörözni, emez borozni és pipázni. Mert a szinházi közönség nem telik ám ki a fenkölt lelkü coripheusokból kiknek a „haza minden előtt“, hanem a tömegből, melynek egy pohár sör vagy bor és egy pipa dohány többet ér néha Sophocles és Shakespeare összes tragédiáinál. Ezt kell a szinházba csalni a sörös kancsótól, meg a dohány szitától, ha ez nem jön, akkor a szinház bukik. Persze ha az igazgató mindent a hazafiságtól vár, és ha kap is valamit, cserébe mégis roszat ad, akkor cultur hivatását sem tölti be, a magyarositás ügyének pedig többet árt, mint a mennyit egy tuczat német társulat, „concert halle“, meg „zengeráj“ együtt véve.

Mit szóljak a kisebb városok szinészetéről? Mit arról a jóra való derék (legtöbbnyire tiszta magyar) közönségről, mely bevesz mindent mohón és jó indulattal (noha egy kissé megfenekletett izléssel) hallgatja a kegyetlen rosz előadásokat? A mint a test éhségének csillapitására jó még a zabkenyér is, ugy a kiéhezett szellemnek jó eleinte még „Hinkó, a hóhér legény“ is; de csakhamar jóllakik ám a rosz (vagy jó, — de mindig roszszul tálalt) táplálékkal és a megterhelt közönség többé tájára sem megy a szinháznak. És erre a közönségre a szinészek azt mondják, hogy nincs bennük egy szikra hazafiság! Pedig ha ez a közönség szinházában csak annyi élvezetet találna folyvást, mint egy vásári panorámában, hát jó dolga lehetne a mező-kerecsendi szabólegény-Romeónak, meg a masamód- Juliának. Mi következik hát mindebből? Az, hogy nem a közönség a rosz, hanem a szinészek? Hát biz az ugy van, csak hogy a közönségnek sem kellene egy kalap alá vonni a szinészek egész tömegét. Igaz, hogy már a vidéki közönség izlése is folyton fejlődik és ezzel nem áll arányban a vidéki szinészet müvészi szinvonala. De hát ki tehet arról, hogy nem születnek nagy tehetségek és ha születnének is, fejlődhetnének e rendszeresen a mai viszonyok között? Igen, igen a mai viszonyok közt, midőn a vidéki szinészet utolsó napjait éli Hiszen olvastuk a lapokban és olvasni fogjuk még egyes, kisebbnagyobb társulatok felbomlását, a rettenetes zavarokat, a szinész strike és revolutió botrányait, s végül horrendum dictu: a consortium megalakulását, ami pedig nem más, mint egyes tönkrejutott igazgató vagyoni romjain élősködő slendriánság. És az erkölcsi felelőséget nem lehet háritani senkire. Akire lehetne, az kibujik alóla. Mit nekem Hecuba! Ezt mondja a belügyminiszterium. Pedig talán mégis csak ez a magas forum akadályozhatná meg azt, hogy a vidéki szinészek közt lépten nyomon ne ujuljon meg a lázadás, kiebrudalás, igazgató elcsapás, fizetés és bérletletagadás, hamis bukás, ezrekre rugó nyugdijpénzek elszámolhatlansága stb. stb. Az országos szinészeti tanácsot nem lehet vádolni. Az dilettáns, paragrafust csinál eleget, de a végrehajtás nem áll módjában. Dolgozik hiába és a ministerium, melynek munkáját ingyen sőt vagyona koczkáztatásával végzi, jeentéseit ignorálja, pedig ezeknek miniszteriális intézkedések alapjául kellene szolgálniok. —

De hagyjuk ezt. — A vidéki szinészet szomoru állapotát, elhagyatottságát akartam ecsetelni azért, hogy ha ilyen viszonyok közt valahol mégis összeverődik egy tisztességes társulat, tisztességos igazgató vezetése alatt, bizony ott a közönség elnézőbb, gyöngédebb lehetne, hogy a szinészek ne hallanák lépten nyomon, hogy ők milyen rosszak. Hát hiszen nemcsak az eget verő talentum teszi a szinészt, hanem a komoly becsvágy, munkakedv, szorgalom mind tényezők arra nézve, hogy — nagyobb müvészi effectusok nélkül is — elismerésre és pártolásra tarthassanak számot. Erről jövőre bővebben.

radhattak volna a városok kezelésében és kihasznositásában.

Sérelmesnek találja az előterjesztés a törvényjavaslatban foglalt megváltási eljárást, mert ezen §-ban szerinte helyesen csak ugy lehetett volna intézkedni, hogy a megváltási eljárás első sorban a városokban készitessék meg és hogy ha ekként intézkedtek volna, hogy azon esetben, ha az illető városok a pénzügyi közegek által kipuhatolt fogyasztási mennyiség alapján kiszámitott megváltási összeget megajánlják, a kincstár köteles lenne a jogok használását 8—8 évi cyclusokra a városoknak, minden verseny kizárásával, átengedni.

Sérelmes a megváltási törvényjavaslat azon intézkedése, mely szerint az italmérési adó után községi pótadót kivetni nem szabadna és az italmérési jövedékről szóló törvényjavaslatnak intézkedése

Sérelmes a törvényjavaslat azon intézkedése is, mely szerint as italmérési gyakorlat az érintő városok területén, első sorban nem az e város kötelékéhez tartozóknak tartatott fenn.

Hogy a regale megváltásáról szóló javaslat a városok speciális viszonyainak tekinteten kivül hagyása mellett készült, bizonyitja azon körülmény is, hagy a hirdetett megváltás azon jogokra, melyek némely városok által évszázadok óta, accise szedési jog, italmérési engedélyezési dijak, stb. czimén kir. privilégiumok alapján, az italmérési joggal kapcsolatosan és ebből kifolyólag, folytonosan gyakoroltattak, világosan ki nem terjed. Az ezen jog birtokában álló városok érdeke pedig okvetlenül megköveteli, hogy ezen értékes jogok megváltása tekintetében határozott intézkedés vétetett volna fel az alkotandó törvényben.

Külföld.

A romániai képviselőválasztások első napjának eredménye már ismeretes és olyan kedvező a bukaresti kormányra, hogy kedvezőbbet maga a kormány sem várhatott. — Tegnap az első választó testület járult az urnához s a megejtett 75 választásból nem kevesebb, mint 65 kormány párti szellemben ütött ki; szabadelvü ellenzéki csupán négy választott és 6 esetben szükebb körü választás szükséges. Az első nap eredményeül tehát ellenzéki még magnak is kevés jut a parlamentbe Ma a második választótestület választ s ha a mai nap is ilyen eredménynyel végződik, a Rosetti Carp miniszterium jóformán parlamenti ellenőrzés nélkül viheti az ország ügyeit. Carp, Rosetti, Majorescu megválasztattak.

Giers jubilaeuma alkalmából a „Journ, és St Petersb.“ jónak látja egyebek közt Oroszország békés politikájára hivatkozni, de midőn ezt teszi, egy szóval sem igyekszik azzal a békés politikával összhangba hozni az orosz csapatelőretolásokat.

Román képviselő választása. A romániai képviselővá asztások második napjának eredménye is lényegesen ugyanaz, mint az első választótestület választásáé. A mandátumhoz jutott képviselők hasonlithatlan nagy többsége: kormánypárti. Az eddig megválasztottak közül kormánypárti összesen 111, ellenzéki csupán 10. A még hátralevő néhány szükebb körü és még ismeretlen eredményü választás — az összeredményt a pártok most emlitett arányát nem fogja érezhetően megváltoztathatni. A koczka tehát el van vetve s a Carp Rosetti kormány feltétlen uralma s nagy többsége biztositva, a mi azonban nem zárja ki azt, hogy e kormány is, daczára tulnagy többségének, ugy ne járjon, mint járt a Bratianocabinet.

Az orosz haderő szaporitása. Az orosz csapatmozgalmakkal kapcsolatban berlini lapok fölemlitik, hogy az orosz kormány ujabban ismét figyelemreméltó intézkedést tett a véderő szaporitása tárgyában. Eddig azon egyetlen fiuk, kiknek szülői az ötvenedik életévet meghaladták, közvetlenül a tartalékba soroztattak be Most az az intézkedés történt, hogy az ilyen fiatal emberek megtartják ugyan eddigi kiváltságaikat, de minden második évben hat hétre fegyvergyakorlatra behivatnak. Az intézkedés czélja az, hogy az összes tartalékcsapatok abba a helyzetbe hozassanak, hogy háboru esetén azonnal be lehessen őket osztani a rendes haderő keretébe.

Boulangista zavargások. Páris egyik másodrednü szinházában a Theatre Lyriqueben tegnapelőtt zajos tüntetések fordultak elő Boulanger mellett és e len. A tábornok családjával megjelent a szinházi előadáson, mit hivei arra akartak használni, hogy óvációt rendezzenek neki. Csakhogy a terv hajótörést szenvedett, mert a közönség nagy része élénken demonstrált az esetlen törekvés ellen. De alighogy az előadás véget ért, a tábornok fantaziált hivei már nemcsak tüntetni, hanem verekedni, sőt lövöldözni is kezdtek. Több lövés hangzott, de ugy látszik senkinek sem esett baja, mire a rendőrég gyorsan véget vetett a botránynak. Boulanger egyébiránt tegnapelőtt más módon is szerepelt. Interwiwoltatta magát s panaszkodott a képviselőház revizionális bizottságára, mely állitólag törbe akarta csalni, pedig ő ártatlan bárány, s nem akarta sem a monarchia viszszaállitását, sem pedig a diktaherát. Még ezzel sem elégedett meg a szenzátiót hajhászó tábornok, hanem kilátásba helyezte, hogy egy banketten nagy beszédet fog tartani.

A szerb király válópere. Az „Indépendance Roumaine“ hiteles forrásból nyert értesülése szerint Natália szerb királyné, midőn megkapta Theodosius metropolitától az értesitést, hogy házassága felbontatott, a következő táviratot intézte a metropolitához: „Határozatát megkapván, constatálom, hogy az orthodox szentegyházunk törvényei szerint kötött házasság nem bontható föl egy hivatalos lapban közzétett communiqué által. Vegye tudomásul, hogy határozatát semmisnek és törvényes értékkel nem birónak tekintem.“ Demetrius nisi és Nicanor caeaki püspök állásaiktól felmentettek az állami tisztviselőket illető fegyelmi rendszabály alapján. az államfő iránt tanusitott ellenállás miatt.

Napi hirek.

Nagy Pál Főiskolánk egyik ifju jeles és népszerü tanára Nagy Pál ma reggel 5 órakor meghalt. Főiskolánkat érzékeny veszteség érte a kitünő tanerő kimultával. A tanuló ifjuság rajongva szeretett tanárát, s nagyszámu tisztelői és barátai a legszeretetreméltóbb és legönzetlenebb embert vesztették el benne. Felső Vályi Nagy Pál, — az Árpádházi királyok alatt, — személyes vitézségeért donátiót nyert ősi nemes családnak sarjadéka, született Szentesen Csongrádmegyében. Miután elemi és középiskoláit a szülőföldön, Szarvason és Debreczenben bevégezte, a theologiai tanfolyamra lépett; mindig a legkitünőbb tanulók közé tartozott. Számos nyelvet beszélt s nagy jártassággal birt a világirodalomban, de legnagyobb szeretetet tanusitott a természettan iránt s ebben igen nagy ösmereteket szerzett, ép azért az egyháztanács őt a bécsi egyetemre küldötte tanulmányai folytatására s midőn hirneves elődje néhai Gelenczei Pál elhagyta a főiskolai phisica tanszéket, utódjává lett. Azóta a főiskola szorgalmas tanára volt, a ki tanitványaival szemben szeretette testvéries jóindulattal viseltetett, ugy hogy az ifjuság csaknem bálványozásig csüngött rajta. Nagy Pál halála mély gyász főiskolánkra s mindnyájunkra, kik barátai voltunk és szerettük őt.

* * *

A szomoru halálhirre a kollégium gyászt öltött. A homlokzatára kitüzték az óriási gyászlobogót, hogy hirdesse a tehetséges, lelkiösmeretes és népszerü tanárnak szomoru elhunytát. A tanári karok ma délután 2 órakor gyülnek össze, megbeszélendő, miként fejezzék ki a nagy, nehezen pótolható veszteség feletti fájdalmukat és részvétöket. A tanárkarok külön gyászjelentést adnak ki és diszes koszorut helyeznek a szeretett pályatárs koporsójára. Tüdős János a főgymnásium igazgatója a reggeli órákban a kollégium fekete tábláján tudatta a tanuló ifjusággal leghivebb barátjának és legszeretőbb tanárjának kimulását. A felhivás röviden hangzik, de igaz szivből jő; mindössze ennyit, de mégis sokat mond: „Nagy Pál, ki a tudományokat, a hazát, az ifjuságot oly forrón szerette, ma elhunyt. E bánatban való osztozásra, az egész főiskola ifjuságát veszteségünk mély érzésével hivom fel.“ — Az ifjuság körében leverőleg hatott a sötét hir és mélyen megindità a szivet. Egyszerre több felé indultak meg a gyüjtések koszorukra, melyekkel a rajongó szeretet fog a felejthetetlen tanár emlékének adózni. ki barátja, testvére, atyja volt minden tanitványának. A főgymnasium valamennyi osztálya, a theologiai és a jogakadémiai ifjuság külön külön szándékszik koszorut tenni a kialudott nemes szivet záró koporsóra. Ma délután pedig összegyül az ifjuság, oly czélból, hogy szónokot válasszon kebeléből, ki a sirnál beszédet tartson a kedves hamvak felett:

* * *

Nagy Pált betegsége csak két héttel ezelőtt szegezte ágyba. Egész akkoráig tel jesitette tanári kötelességeit, habár már régibb idő óta nem a legjobb egészségnek örvendett, s az a vidám jó kedélye, szipor kázó kitünő humora, mely az ő jelenlétét a társaságban olyan kedvessé, előadásait a katedrán az egyébként legszárazabb vegytani és mathematikai órák alatt is élvezetesekké tette, kezdett hozzá hütelen lenni. Pár nappal ezelőtt halál hire keringett a városban, a mi azonban akkor, nagyszámu tisztelői, tanitványai és barátai örömére, nem volt valóság. Sőt állapotában javulás állott be s hozzátartozói biztak felgyógyulásában. Hiában biztak. Az édes szavu előadó tanár nem fogja többé magyarázni a természet erőit és nem fogja többé hirdetni Galilei, Herschel, Watt, Helmholcz, Wirchow, Büchner, Laplazé, Tindal, Flammarion örökbecsü tanait Az ifjuság főbarátját, az elvhü hazafit, a tudós tanárt, ki családot nem alapitott, talán, hogy annál inkább édesanyjának, rokonságának és a főiskolának éljen, hétfőn délután temetik.

* * *

A megdöbbentő fájó veszteségről a család következő gyászjelentést adta ki: A legmélyebb fájdalommal tudatjuk forrón szeretett fiamnak, illetőleg a legjobb testvérnek Felső-Vályi **Nagy Pál** főiskolai rendes tanárnak, a tiszántuli középiskolai tanártestület tagjának, szabad királyi Debreczen város köztörvényhatósági bizottsági tagjának stb. folyó 1888. évi Október hó 27-én reggeli 5 órakor, életének 41 dik évében, agyszélhüdésben történt gyászos kimultát. A megboldogultnak földi tetemei a N. Péterfia-utcza 811 dik szám alatti háztól, előbb a háznál utóbb a Nagytemplomban tartandó rövid isteni tisztelet után, folyó évi Október 29-én délután három órakor, a Péterfia utczai temetőben fognak örök nyugalomra tétetni. — Mely végtisztességtételre a megboldogultnak egyházi felsőbbségét, kartársait, bizottsági tagtársait, számos barátait és ösmerőseit tisztelettel meghivjuk. Debreczen, 1888. Október hó 27. Özv. F. V. Nagy Sámuelne szül. Dobossy Eszter mint édes anya; F. V. Nagy Károly, F. V. Nagy Gusztáv és neje; F. V. Nagy Vilma, testvérei; a többi rokonok nevében is.

— **Reformáczió ünnepe.** Az ev. egyház imatermében a reformátió ünnepét holnap tartják meg, mely alkalommal az ur vacsorája is kifog osztatni.

— **Mindenszentek ünnepén** a jogász önképző kör által a 48 as honvéd temetőben rendezendő ünnepélyen a debreczeni joghallgatók diszes koszoruját Daróczy Elek 3 jh. önképzőköri főjegyző teszi le a névtelen hősök sirjára alkalmi beszéd kiséretében. A jogászok fáklyafénynél testületileg vonulnak ki a honvédek sirjaihoz. Az ünnepélyt, — melynek programmját legközelebb már közöljük — egy tizenkétagu bizottság rendezi.

— **Menyhárt János**, a debreczeni főiskolának 37 éven át buzgó tanára, teljesen visszalépett a tanitástól, melynek ő annyira szorgalmas és nagy sikereket elért munkása volt. Már 1887-ben nyugalomba vonult ugyan, azonban még a mult iskolai évben magára vállalt néhány előadó órát a theologiai akadémián. A theologiai tanárkar szerdán testületileg jelent meg a visszavonult kitünő kartárs lakásán, hogy elbucsuzzék tőle; a hittanhallgató ifjuság pedig küldöttséget bizott meg, hogy felejthetetlen mestere és tudós tanára előtt fejezze ki hálás érzelmeit. Az ifjuság küldöttségének tagjai: Papp Gusztáv szénior Nagy Gyula segédtanár, Szaboleska Mihály esk. felügyelő és Kassay Béla 4 th. Ez a megérdemelt, szivből fakadó tüntetés ép oly csendesen, minden feltünési vágy nélkül folyik le, mint a mily zajtalan volt nt. Menyhárt János tanár urnak hosszas, és eredményes tanári működése.

— **Hymen.** Ifj. Czeglédy Gyula, id. Czeglédy Gyula helybeli földbirtokos fia eljegyezte Máró Karolina kisasszonyt, özv. Máró Károlyné szép és müvelt leányát.

— **20000 frt az E. M. K. E.-nek.** Az erdélyrészi magyar közmüvelődési egyesület elnökéhez, néhai Rökk Szilárd hagyatékából, Rökk Pál 20,000 frt értéket képviselő földhitelintézeti záloglevelet küldött a czélból,

A regényhősök.

— Elbeszélés. —

Irta: **Ujlaki Antal.**

(Vége.)

— Őrülök utánad! — kiáltá Eduárd oly hangosan, hogy a tyukok mind felriadtak á tyukketreczben.

— Esküszegő nem lehetek! Oh Eduárd, hát nem olvasta száz könyvben, hogy milyen rosz véget érnek a hütlen asszonyok.

Hullám Eduárd oda volt a vérforraló vágytól. Feje mámoros volt, szemei káprázták, a szive is reszketett a fölindulástól. — Rekedt hangon mondá:

— Tehát nem hagysz inni a szerelem mézédes kelyhéből.

— Menjen, maga csunya ember . . .

— De mégis, — sugá Hullám közelebb hajolva. — Vagy megtagadsz szivedtől s a kétségbeesés karjaiba akarsz dobni?!

— Nem, ne essék azért kétségbe . . .

Egyszerre mindketten elhalványultak.

A ház közelében nehéz léptek dübörgése és szóváltás zaja hallatszott.

— Hah! Jönnek, jönnek, — kiáltá ijedten a kis menyecske. — Fusson Eduárd, a merre a szeme lát!

De hová fusson szegény Eduárd? a kapuajtót már ki is nyitották.

— Isten irgalmára kérem, meneküljön vagy rejtőzzék el! — siránkozott a kis menyecske kacsóit összekulcsolva.

Hullám Eduárdnak az ijdtségtől ólomszinü lett az arcza. Az ablak közelében, közvetlen a fal mellett, nagy zöld hordó állott.

Az udvarra nagy zsibajjal többen jöttek, de csigalassusággal közeledtek a ház felé.

Eduárd fejvesztve nézett körül. Kétségbeesésében, beleugrott a hordóba s magára rántotta a csapóajtót.

A pintérlegények jöttek haza. Részegek voltak mindnyájan, mint a csap, és Cserepes uramat, ki egész magánkivül volt, a földön vonszolták. Baj történt a mulatság közben s ott kellett hagyni a korcsmát. Cserepes uram, — ugyanis — széles jó kedvében fejjel nekiesett a boglyakemenczének azon szilárd elhatározással, hogy azt fejével izzé-porrá rombolja. Azonban, — oh, fátum! — a boglyakemenczének még csak az oldala sem horpadt be, el nben Cserepes uramnak a feje betört és piros vére széjjelfolyt a „Maros“ ban.

Mariska, ki a zörejre már előbb elo'totta volt a gyertyát, szobájába szaladt és magára zárta az ajtót.

A pintérlegények bedörömböztek. A kis menyecske nagy sokára nyitotta ki az ajtót. Lepedőbe volt burkolva és feje be volt kötve. Mikor megtudta, hogy mily szerencsétlenség történt egyetlen, drága Gergelyével, sirásra fakadt és ráborult a sebzett férfiura, ki kétségbeesetten hortyogott.

Egy legény jeget hozott a patikából s Mariska egyre másra rakta a vizesruhát Cserepes uram bohorpadt fejére. — A legények nemsokára feküdni mentek, de csak éjfél felé aludtak el, addig kurjongtak Hullám Eduárd rémséges ijedelmére, ki halálos félelmeket állott ki a nyirkos hordóban, a hol már igen elunta a guggolást.

*

Az égről letüntek a fényes csillagok. Borús felhők változtatták vaksötétté az éjszakát.

Hirtelen szörnyü bömbölés rászkódtatá meg a levegőt. Eduárddal, csak úgy forgott, kering tt a hordó, mint hogyha magas hegy tetejéről tátongó mélységbe gördítették volna. Zivatar lesz, — gondolá, — jó lesz elillani. Nosza, föl akart hát tápászkodni, de — nem lehetett. Mikor a hordóba ugrott a csapóajtó bezárult fölötte.

Hullám Eduárd, majd megőrült ijedtében. Ha az ember a szivével esik a szerelem sötét vermébe, még megjár, de testestől, mindenestől odaesni, igen rettenetes dolog. — Pedig a kaland legborzasztóbb része még hátra volt.

Iszonyu vihar keletkezett. Az eget-földet rázó menydörgést sürü záporeső követte.

— Oh, szörnyü idő, szörnyü éjszaka! — nyöszörögte kétségbeesetten. — Leár király, ki ily időben barangolhatott a pusztában.

A fájdalmas jajkiáltások és nyöszörgések egész légiója tört fel a költő kebléből. Fejével kétségbeesetten kezdé a hordó födelét döngetni és fesziteni, de mindhiába. A legnagyobb bajt a födelen lévő nyilás okozta, melyhez épen oda szolgált a háztetőről lehúzódó bádogcsatorna, a honnan most hatalmasan zuhogott a hordóba az iszapos viz. A kétségbeesett költő orditani kezdett, de a bömbölő vihar túlkiáltotta s a gyarló emberek nem halhatták meg a dicső férfiu szózatát. Már nyakig ült a vizben, a carbonári köpenyről is leázott a festék, midőn arra a gondolatra jött, hogy fölboritja a hordót. — Testének egész sulyával a hordó egyik oldalára igyekezett nehezedni s erejének végső megfeszitésével csakugyan fölboritotta azt. A nyiláson mind kitódult a viz, miután a kitünő férfiut alaposan kiáztatta.

A vihar kidühöngte magát. A felhőktől kitisztult az égboltozat s hajnal fele az elmult zivataros éjszakáért gyönyörü szivárvány engesztelé ki a természetet.

Hullám belefáradt a nyöszörgésbe, bánatosan pislantott ki a hordó nyilásán. Látta, hogy az inasok, legények jönnek mennek az udvaron. Jó később járt az idő, mikor a kis menyecske kijött. Kezében kosár tengeri volt, melylyel egyenesen a tyukketreczének tartott.

Hullám Eduárd ujra nyöszörögni kezdett.

— Én vagyok itt . . . En, Hullám . . . Jaj, jaj, meghalok . . .

A kis menyecske megijedt. Oda kiáltott Katinak, ki a kút mellett öblögette a dézsánat.

— Nézzen körül, a bornyú kiszabadult az istálóból, ha Gergely megtudja, lármázni fog.

Hullám Eduárd homlokára kiült a halálos veriték. Hiszen ő is épen Cserepes Gergelytől félt. Siri hangon sugta!

— Itt veszek, itt halok . . .

A kis menyecske most már még jobban megijedt. Körülnézett.

— Hah! Hullám a hordóban!

— Mentsen meg, már félholt vagyok.

— Istenem, hogyan szabaditsam meg . . .

— Az átkozott és ördöngős csapóajtót ki kell nyitni, hogy visszaadasson az emberiségnek.

— Most nem, — mondá a menyecske.

— Akkor orditok, — lihegé Hullám.

— A pintér legények . . .

— Mit nekem az egész pintérség?

— Legyen hát türelemmel. A hordót a ketrecz háta mögé görditem, ott nem látja senki és kimászhatik.

Ugy is történt. A kis menyecske a tulajdon rózsás kacsóival a ketrecz háta mögé görditette a hordót, ezután kinyitotta a csapóajtót. Szoknyáját két kezével szétterjeszté, hogy ne láthassa senki a bujdosó költőt.

Hullám, bár rendkivül nehezen, mert minden tagjá össze volt törve, mégis kimászott a sáros földre s nehány perczig vergődött a sárban, mig lábára tudott állani.

— Szabadság! — sóhajtott föl a költő.

A kis menyecske, a mint végig nézett a sáros, rongyos, didergö emberen, meg nem állhatta, hogy föl ne kaczagjon.

— Juj, de csunya ember lett egy éjszaka alatt.

Hullám Eduárd szótlanul állott ott és szétmorzsoló tekintetet vetett a menyecskére.

— Ez a sziv összetöretett és a hordóba tettetett. . . .

S ezt mondva, hirtelen kirohant a kapun.

hogy az az E. M. K. E. alapitványaképen kezeltessék. Az E. M. K E. megalakulása óta ez a legnagyobb alapitvány, mely az egyesület vagyonát 360,000 frtra emelte.

— **Esküvő.** László Albert városunk ifju könyvkereskedője f. hó 30-án tartja esküvőjét Steinberger Hermina kisasszonynyal Szatmáron.

— **Esti szaktanfolyam.** A debreczeni kereskedőtársulat által a kereskedelmi akadémián rendszeresitett esti szaktanfolyam kezdetét veszi november 1-én, a tanfolyam május végéig tart és ezen időre eső tandij 20 frt. ifjusági egyleti tagok részére 15 forint, mely összeg az akadémiai pénztárnoknál előre fizetendő. Tantárgyak: kereskedelmi számtan, könyvvitel, kereskedelemisme és levelezés. Előadó tanárok Zalai Márk és Szojka Gyula. A beiratások naponta a kereskedelmi akadémia igazgatója vagy az előadó tanárok által eszközöltetnek. A beirt hallgatók f. é. junius hóban tartandó szakvizsgálatra jogosulván szakbizonyitványt nyerhetnek az előadott tantárgyakból.

— **Bleyer József** tánczmester próba bálja ma este lesz a „Bika“ diszermében.

— **Regálé jövedelmek.** A pénzügyminiszter többek között kimutatást terjesztett arról is a regálebizottság elé, hogy az italmérési jog jövedelméből mennyi esik az egyes adó felügyelőségekre és minden egyes lakóra. E kimutatás szerint a Duna balpartimegyékben 1882—1886. évben huzott jövedelmi átlag egy évre kitett 1.434,294 frtot, a lakosok széma volt 1.757,522, esett egy lakosra a jövedelemből 82 kr. — A Duna jobbparti megyékban az 1882—1886. évben huzott jövedelmi átlag egy évre kitett 1.708.363 frtot, a lakosok száma volt 2.561,882 esett egy lakosra a jövedelemből 67 kr. — A Duna-Tiszaközi megyékben az 1882—1886. évben huzott jövedelmi átlag egy évre kitett 1,697,643 frtot, a lakosok száma volt 2.340,959 esett egy lakosra a jövedelemből 73 kr. A Tisza jobbparti megyékben az 1881—1886. évben huzott jövedelmi átlag egy évre kitett 1,518,392 frtot, a lakosok száma volt 1.406,918, esett egy lakosra a jövedelemből 1 frt 08 kr. A Tisza balparti megyékben az 1882—1886. évben huzott jövedelmi átlag egy évre kitett 1.332,820 frtot, a lakosok száma volt 1.755,478, esett egy lakosra a jövedelemből 76 krajczár. A Tisza Maros szöge közti megyékben az 1882—1886. évben huzott jövedelmi átlag egy évre kitett 1.007,353 frtot, a lakosok szuma volt 1.721,312, esett egy lakosra a jövedelemből 59 kr. Az erdélyi megyékben az 1882—1886. évben huzott jövedelmi átlag egy évre kitett 2.308,995 frtot, a lakosok száma volt 2,078,781, esett egy lakosra a jövedelemből 1 frt 11 kr.

— **Agár-verseny.** A biharmegyei agarász egylet, mely az idén a akult meg Szunyogh Szabolcs elnöklete alatt, tevékenyen kezdett czélja megvalósitásához. Nov. hó 3. 4-ikén mához egy hétre agárversenyt rendez B.-Ujfaluban. Lesz külön öreg és kölyök agár verseny. A feltámasztott régi nemesi sport iránt nagy érdeklődést tanusitanak Biharországban, sőt Debreczenben is megindult a mozgalom, belépni az uj egyletbe. A mozgalom élén városunk egyik ismert fiatal sportsmannje áll

— **Halálozás.** Kondor Lajos ismert kereskedőt ujból sulyos csapás érte. Alig hunyt el szép fiatal leánya, ma már másik gyermeke, a 3 hónapos Pali fekszik a ravatalon. Temetése holnap d. u. 2 órakor lesz.

— **A szolnoki tiszai-hid.** Czékelius Aurél a közlekedésügyi miniszterium müszaki tanácsosa és a magy. kir. államvasutak igazgatósága részéről kiküldött Banovics Kajetán főfelügyelő jelenlétében kezdték meg a szolnoki uj Tiszai hid megterheltetési próbáját. A hatalmas vasszerkezetü hidat (hossza 400 méter) a mult év szeptember havában kezdték épiteni s a napokban adták át a forgalomnak. A mü a magyar technika nagy haladásáról tesz tanuságot s mint a „Bud. Corr.“ irja, kizárólag honi erők munkája. Az uj és kiváló szerkezetü vasmüveket a magy. kir. államvasutak gépgyára készitette és szerelte fel. A terveket a magy. kir. államvasutak épitészeti osztályában Feketeházy János és Ofner Ede mérnökök készitették. A munkálatokat Altmann Vilmos felügyelő és Pulszky Garibaldi ellenőrizték. A falmunkálatok a Gregersen czégre voltak bizva. A már külsőleg is imposans hid szépség tekintetében is páratlan az osztrák-magyar monarchiában. Hét nyilása közül kettő a Tisza medre felett — 97 méter széles, a többi öt közt, mely az ártér felett vezet, egyenkint 39 méter terül el és igy a hid közel 400 méter hosszu. Az uj hid vasszerkezetének proba terhelése e hó 23 és 24. napjain folytattatott. Erről a következő eredeti tudósitást kaptuk. A probaterhelésre kiküldött bizottságban részt vettek: a közmunka és közlekedésügyi miniszterium részéről Czekéliusz Aurél müszaki tanácsos, mint a bizottság vezetője; a m. kir. államvasutok igazgatósága részéről: Feketeházy János fő mérnök: Ulmann János felügyelő; a m. kir. államvasutak gépgyára részéről Séefehlner Gyula felügyelő és Gottlieb Ferencz mérnök. Az impozáns hidon két vágány vonul keresztül 7 nyilás felett, melyek közül 5 ártéri s mindegyike 38.9 méter; 2 egyenlő meder nyilás, 95.5—95.5 elméleti nyilással. A próba terhelés a medernyilásokban 6 teljesen felszerelt mozdonynyal és 14 megrakott teherkocsival, melyek összes sulya 6900 métermázsát tett, ejtetett meg. Ezen megterhelések alatt mutatkozó sülyedések a medernyilásokban 40, az ártéri nyilásokban pedig 26 miliméterrel állapittattak meg. Minthogy ezen sülyedések a számitásokon jóval alul maradtak, a hid a biztonsági követelményeknek teljesen megfelelőnek és a forgalomba helyezhetőnek jelentetett ki. Az uj vasszerkezet, mely egyike a legszebbeknek és legimponálóbbaknak Ausztria-Magyarországon, Feketeházy főmérnök tervezete szerint a m. kir államvasutak gépgyárában Budapesten készült és a helyszinén 4 hó alatt teljesen felállittatott. A felszerelési munka Seefehlner Gyula állami gépgyári felügyelő vezetése alatt a legnagyobb szakavatottsággal és pontossággal eszközöltetett. Az uj vasszerkezet összes sulya 18500 méter mázsa és csaknem félmillió forintba került. Ezen költségekhez jönnek még a Gregersen czég által épitett 5 pillér és 2 ellenfal és a csatlakozó töltések költségei, ugy hogy az összes munka, az egy millió forintot tulhaladja. A hid megnyitása nehány nap mulva történik meg s azt Baross miniszter személyesen fogja eszközölni. Ezzel a régi, rozzant szolnoki tiszai hid megszünik az utasok réme lenni.

— **A telefon előfizetői** közé legujabban a m. kir. dohánygyár lépett be, A kivezető vonal oszlopainak felállításához ma hozzá fogtak.

— **Derecskéről** irják lapunknak, hogy ott Mandel Jakab nagybirtokos jó szivü neje 14 helybeli izr. vallásu szegény gyermeket látott el téli öltözettel és lábbelivel.

— **Mire jó a dohányzás?** Valami tudós igen nagy barátja lehet a virzsina szivarnak, mert sok tudományos kutatásai közben sem feledkezett meg róla. Mikor a minapság minden orvos-tudós a bakteriumoknak üzent gyilkos hadat, százával teremnek az ujabb meg ujabb fertőtlenitő szerek, bakterium ölő mérgek. Ezek sorát szaporitotta a tudós talián avval a fölfedezésével, hogy a bakteriumok hathatós elpusztitója a virzsina szivar füstje. Be kár, hogy a hires baka szivart a megdrágulás kiszoritja a kaszárnyákból, mert még kisülhetne, hogy a világ legegészségesebb helyei a magyarországi kaszárnyák, s hogy az a baka, a ki hosszu virzsinát sziva feszit az utczán, a magyar közegészségügy egyik leghasznosabb munkása. Szidhatják hát méltán Tiszát, miért drágitotta ugy meg a dohány árát, szállitaná inkább le, hogy a bodor füst felhőiben temetkező Magyarország legegészségesebb ország lehessen a világon.

— **Zeneestély.** Magyari testvérek zenekara holnap este a „Bika“ éttermében zeneestélyt rendez.

— **Theaestély.** A „Hungária“ kávéházban ma és minden szerdán, szombaton, kitünő zene mellett thea estély tartatik.

— **Biharmegyei hirek.** A hosszupályii patika tulajdonost cserélt. A belügyminiszter ugyanis a gyógyszertár személyes üzeleti jogát Tóth Gyula, eddigi tulajdonosról Lasztovics József okl. gyógyszerészre ruházta át ugyanazon jogczimmel. — Orvos választás lesz ez év deczember havának 1-én Konyár községben. A községi orvosi állásra most pályázatvan hirdetve 600 frt fizetéssel s a szokásos járandóságokkal. — Szamosy Elek volt nagyváradi reáliskolai rajztanár siremlékét hazánk nagy müvésze Munkácsy Mihály saját költségén készitett el. A siremlék, a következő feliratott viseli: „Szamosy Elek festő művész, Munkácsy Mihály első Rajztanára.“ — Micskey Dánielt, az érmelléki borszövetkezet igazgatóját, Márton Gyula irnoka — mint hiteles forrásból értesülünk — érzékenyen megkárositotta, amennyiben főnöke távollétében közel 2000 frtot vett fel részint a postán, részint magánosoktól s az összeggel megugrott. Micskey megtette már a kellő intézkedéseket Márton Gyula kézrekeritésére. — Bál a vidéken. A még csak nem rég alakult bihartordai önk. tüzoltó egylet Vattay Gyula főszolgabiró és főparancsnoka: dr. Mezey Gyula járási orvos kezdeményezésére f. hó 21-én sikerült bált rendezett.

— Bajor sör. Vasárnap Vilmos Lajos sörcsarnokában a villás reggelihez kitünő valódi Bajor sör csapoltatik. Lesz friss bécsi virsli. Estelire kolozsvári káposzta és Rostbeauf. Zene: Rácz Károly zenekara

Irodalom.

„Lord Byron“ czimü életrajzi tanulmány hagyta el legközelebb a sajtót. A munkát Dr. Megyeri István ba'assa-gyarmati kir. alügyész irta, s a sok forrásmüveken alapuló, itt-ott kritikailag bonczoló alapos kis munka irójának nagy irodalmi ismeretségét árulja el. Kár hogy Lord Byron életének egyes sötétebb jellemzőbb korszakaival bővebben is nem foglalkozik. A mü igy is számottevő, s melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. — 7—8 ivre terjed, a „Pallas“ diszes kiállitásában jelent meg, s ajánlva van Váradi Szabó Lázár Mária urnőnek, mint a szép irodalom müvelt barátnőjének városunk egyik előkelő urnőjének. A munkát ujjolag, annyival inkább ajánljuk, mert szerzője városunknak jó ismerőse, lapunknak pedig debreczeni tartózkodása alatt munkatársa volt.

Mátray Lajosnak, „Fazekas Mihály élete és munkái, felfedett ismeretlen verseivel.“ czimü munkája imár nem sokára a nagy közönség rendelkezésére áll. — A munkából, mely jóval nagyobb terjedelmü müvé nőtte ki magát, mint tervezve volt, már az utolsó ivek is szedés alatt vannak. A fent jelzett mü, mely iránt ugy a főváros napi lapjai mint a szaklapok, kiváló érdeklődést mutatnak, mely iroda om történetünkben igazán nagyhézagot fog betölteni, kiadásunban november utolján jelenik meg. A t. közönség még fog emlékezni, hogy a munkát egy részt Fazekas telfedezett ismeretlen versei teszik becsessé, kiadóhivatalunk pedig el fog követni mindent, hogy a könyv a jelzett időben diszes kiállitásban jelenjék meg. Tekintettel pedig irodalmi mostoha viszonyainkra, de különösen arra, hogy Fazekas Mihály Debreczen városának volt kitünő polgára, hogy e korában oly hires, oly kiváló szerepet játszó férfinak életéhez, müveinek ismertetéséhez minél könnyebben hozzá férjen a közönség: szerkesztőségünkben, valamint a helybeli könyvkereskedésekben, a tanuló ifjuság részére az ifjusági könytárnoknál aláirási ivek vannak a t. közönség rendelkezésére, s az aláiratkozók a 12—13 ivnyi (mintegy 200 lapnyi) terjedelmes munkát 60 krért kapják meg, mig bolti ára 1 frt. leszen. Azért midőn e sorokat a nagyérdemü olvasó közönség, városunk lelkes leányai s ifjainak tudtul adni van szerencsénk, engedjék remélnünk, hogy a jelen nemzedék tisztelve a multat, benne e derék város nagy fiát, magát a rég porladó jeles iró szép multjához s nevéhez, életét s munkáit pártolva, méltónak fogja mutatni.

A kiadóhivatal.

Szinház.

Csütörtökön Karczag V. „A hitves“ czimü drámája került szinre. A szép számu közönség feltétlen elismeréssel adózott Békési k. a. tökéletes játékáért. Látszott, hogy a fiatal müvésznő szerepének minden jelenetét, — minden szavát tanulmány tárgyává tette, mert csak is igy magyarázható meg az a nagy hatás, — melyet a közönségre tett. Molnár és Péchy mint a régi és uj férj nem kevesebb elismerést érdemelnek. Rónaszékit pedig a nagyszáju, de jószivü Buzogányért kell kiemelnünk. Az előadás egyike volt ez idényben a legjobbaknak.

Pénteken „A három pár czipő“ adatott. A szuszternét bravourral játszotta Gerőfiné. A nem sokat érő darabot kevés közönség nézte végig s annak is csak Gerőfiné tudta lekötni érdeklődését, s kiérdemelni tapsait.

Egyáltalán ugy látszik, hogy Gerőfiné igen kedvelt és hasznavehető tagja lesz társulatunknak. Csak meg kell találni az irányt, melyben őt szerepeltetve megnyeri az osztatlan tetszését a közönségnek, s ha ügyesen osztják fel közte és Kopácsy közt a szerepeket, majd el fog simulni a primadonna hiány.

* * *

Kopácsy Juliska, társulatunk kedvelt énekesnője, ki ma Párist játsza, s még a héten Erdélyi Marietta után szép Helénát is bemutatja, érdekes próbát fog legközelebb tenni. A fiatal, s kedvencz énekesnő ugyanis a Nebántsvirágot tanulja, s rövid idő alatt ebben a szerepben fel is fog lépni. Örömmel várja mindenki az érdekes estét.

Medgyaszay Evelin a debreczeni szintársulat volt drámai hősnője Aradon mindinkább nagyobb tetszés közt müködik. Legutóbb „Romeo és Juliá“ ban lépett fel a czimszerepek egyikében. Játékáról az „Aradi Közlöny igy ir: „Nagy és határozott sikert aratott a Medgyaszay Evelin Juliája. Egypár jelenetében ugyan nagyon realistikusan szinezett, de a közönségre hatalmas játéka mély benyomást tett — Az erkélyjelenetben a szerelemittasság kifejezése kiváló alakitó képességéről tett tanuságot. — A következő felvonásokban fokozódott a közönség lelkesedése s ezzel a mai előadás a társulat első szép estéjévé vált. Medgyaszaszayt azután a jelenet után, melyben Romeo számüzetéséről értesül, négyszer, az álom ital jelenete után pedig ötször hivta a közönség a függöny elé. Ez aztán teljesen kibékitett bennünket azzal, hogy „Romeo és Julia“ került szinre, — mert igy az előadás egyuttal bemutatója lett Medgyaszay Evelin fényes müvészi tehetségének.“

Szerkesztői üzenet.

Nyiregyháza. Tudósitásunk komolyan volt irva; ezért sajnálnók a derék és szép jövőjü nyiregyházai ifju dalárdát a beküldött közlemények közététele által nevetségessé tenni. Bizony a satyrizálást az nem érdemli meg, épen hazulról. Különben tudósitónknak egy szava sem czélzott oda, mintha Nyiregyháza nem volna hazafias szellemü. Azt pedig, a nyilatkozat *is* elismeri, hogy az ottani lakosságnak egy része nyelvére nézve még nem egészen magyar. Ezért ismételhetjük, a dalárda ott, „nemzeti missiot teljesit.“

DEBRECZENI SZINHÁZ.

Holnap, vasárnap, október 28-ikán adatik:

Czigánybáró.

Nagy operette.

Terményárak a debreczeni piaczon.

1888. Oct. 23-án.

Egy m.-mázsa	felső,	közép,	alsó.
Buza	6.80	6.60	6.40
Kétszeres	5.50	5.40	5.30
Rozs	4.50	4.40	4.30
Arpa	5.10	5.00	4.90
Zab	4.50	4.40	4.30
Uj tengeri	4.20	4.10	4.00
Köles	4.50	4.40	4.30
1 zsák Burgonya		0.90	
100 kl. szalonna	62.00	61.00	60.00
100 kl. hái.	60.00	59.00	58.00

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos:
Vértesi Arnold.
Főmunkatárs: Karczag Vilmos.

Farbig, schwarz nnd weszi Seiden-Moirée von 95 kr. bis fl. 7 60 per Meter (antique und français) versendet roben- und stückweise zollfrei das **Fabrik-Depot G. Henne berg** (k. k. Hoflieferant **Zürich**. Muster umgehend. Briefe 10 kr. Porto.

Sirkoszorúk

bőr, érez, gyöngy és müviràgból,
a **legolcsóbb árban**
kaphatók
Baum Miksánál.

Kassai Sódar!

Naponként érkező **friss kassai virstli, safalade**, Párisi, füstölt kolbász, paprikás és sós szalonna, zsir, melyre megrendeléseket mindenkor napi árért elfogadok.

Továbbá Ementhali, Hagenbergi, dessert, Imperial, Parmasan és gróí sajtok, sajt pogácsa (quargli), tátrai és liptói turó és

szepessigi friss vaj,

valamint **Ajóka** (Sardinia), **orosz-hal, hering, halikra** (Chawiar), verseczi édes mustár, — olasz gesztenye (maroni) és mindenféle főzelékek u. m. stokerau i és szepességi lencse, borsó, bosnyák szilva stb. jutányos árért beszerezhető

VARGA LAJOS

füszerkereskedésében.

Denaturált szesz 1 liter üvegestől 40 kr.

Győri Ignácz

Debreczen

főtér csapóutcza szeglet a „Bikával“ szemben

Ajánl nagy választékban

női és gyermek sapkákat és muffokat,

FIU és LEÁNY BERLINER TRIKO ruhácskákat, valódi Jaeger áruk tieli kötő és berliner pamutokat

legjutányosabb árak mellett.

Kiadó lakások.

Péterfia-utcza elején 974. sz. alatt 3 szoba, elő-szoba, konyha, kamara, pad, pincze, fás-szin, ugyanott 4 szoba, 2 elő-szoba, 2 inas szobával, pincze, pad és fás-kamarával. Igen szép és világos szobák lévén, irodának is használhatók, — minden órán kiadók.

Első osztályu száraz

Tölgy, Bükk és Varga

tüzifát

a legjutányosabb árért

ajánl

Rosenthal Dániel.

Pirszén (Coaks)

ugyszinte

kőszenet fütésre és kovácsok

részére legjobb minőségben házhoz szállitva ajánl jutányos áron

a légszeszgyár igazgatósága

DEBRECZENBEN.

Megrendeléseket részünkre elfogad KONDOR L. üzlete czegléd utcza.

7029.
1888.

Árlejtési hirdetmény.

Debreczen város lovai szükségletére **Egyezer métermázsa első minőségü zab** beszerzése rendeltetvén el, felhivatnak a szállitásra vállalkozók, hogy mintával ellátott zárt ajánlataikat, mely mellé az összes vállalati ár 10%-a bánatpénzül csatolandó a polgármesteri hivatalhoz 1888. november 13-án délután 5 óráig küldjék be.

A zárt ajánlatok felbontása a városháza nagytermében **1888. november 14-én d. e. 10 órakor** fog nyilvánosan eszközöltetni.

Az ezer métermázsa zab ez év folyamán a városgazdai hivatalhoz beszállitandó, a vállalati árból azonban a szállitás arányában ez évben 3047 frt. fog kifizettetni, a még hiányzó rész pedig 1889. évi február 20-ig fizettetik ki.

A bánatpénz az utólsó részlet beszállitásáig visszatartatik.

Debreczen, 1888. október 25.

A városi tanács.

2807 tk.
1888.

Arverési hirdetm. kivonat.

A p.-ladányi kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság, közhirré teszi, hogy Fejér József mint Nádudvar község képviselője végrehajtatónak néhai Rázsó Imre örökösei végrehajtást szenvedők elleni 81 frt 13½ kr. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a debreczeni kir. törvényszék (a p-ladányi kir. járásbiróság) területéhez tartozó nádudvari 389. számu tjkvi A. I. 3. 4. sor (1712, 1713) és 3072 hrsz. ingatlannak Rázsó Imrét illető (1/7) egy heted részére 1088 frt 27 krt — a nádudvari 1844 tjkvi A X 1 sor 429/6 hrsz. ingatlanra 100 frt és az ugyanottani A X 2 sor 2446/c hrsz. ingatlanra 56 frtban megállapitott kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1888. évi november hó 16-ik napján d. e. 9 órakor Nádudvar község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 108 fr 83 krt 10 fr és 5 frt 60 krt készpénzben, vagy az 1881 : LX. t. cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kir. jbiróság, mint tkvi hatóság P.-Ladány 1888 október hó 7-én

László
kir. albiró.

Hurkaestély lesz

szombaton és vasárnap

Sztojka Lőrincz

a „Komlóhoz"

czimzett czeglédutczai vendéglőjében.

Lanolin-féle kéntejszappan.

A legujabb vizsgálat kideritette, hogy ezen szappan hatása meglepő. Különösen a **fej tisztátalanságainál**, mint bőratkák, arczveresség, vérfoltok hihetetlen hatása van, s használat után a fejnek gyöngéd, fehér szinezetet, s üdeséget kölcsönöz. A szappan **darabja 45.** kr. s Debreczenben egyedül **Dr. Rothschnek** gyógyszertárában kapható.

98.
427. szám.

ÁRJEGYZÉK.

az „ISTVAN" gőzmalom készitményeinek

KÖTELEZETTSÉG NELKÜL, DEBRECZENBEN

és az 1887. április 18-án Budapesten tartott általános magyar malomgyülésen megállapitott s 1887. évi junius 1-én életbe lépett eladási, fizetési és szállitási módozatokra vonatkozó egyezmények szerint.

		100 kil
A.	Asztali dara nagyszemü	17.—
B.	Szinte középszerü	16.—
0.	Királyliszt	16.—
1.	Lángliszt	15.60
2.	Montliszt	15.—
3.	Zsemlyeliszt 1-sö rendü	14.60
4.	„ 2-od rendü	14.—
5.	Fehér kenyérliszt 1-sö rendü	13 20
6.	szinte 2-od „	12 40
7.	Közép kenyérliszt 1-sö „	11 60
8.	„ „ 2-od „	10 80
8½	Barna „ 1-sö „	9 80
8¾	„ „ 2-od. á 70 klgr.	7.80
9.	Lábliszt á 70 klgr.	6.60
10	Veres liszt á 50 klgr.	—.—
11.	Finom korpa zsákkal 50 „	3.60
12.	Durva korpa zsákkal á 50 klgr.	3.20

A finom és durva korpa árából eddig engedélyezett 5%-tóli engedmény a fennemlitett egyezmény folytán szintén beszüntettetett.

Debreczen, 1888. Október 14.

KWIZDA

köszvényfolyadéka

(Gicht-Fluid)

évek óta kipróbált, kitünő szer

köszvény, rheuma és idegszenvedőknek

Védjegy

Ezen szer kitünőnek bizonyult már, különös n erősitőnek nagyobb fáradalmak előtt és után, hosszabb meneteknél stb. ugyszintén előhaladott korban előadott gyengeségnél.

Kwizda köszvény folyadéka kapható:

Egylüveg ára 1 frt.

Naponta postaszállitás:

Kwizda Ján. Ferencz

osztrák cs. kir. és román kir. udvari szállitó korneuburgi körgyógyszertára által.

Csalások akadályozása miatt kéretik a n é. közönség vételénél mindig Kwizda köszvény folyadékát Gichtfluid kérni, és arra ügyelni hogy minden üveg egy vörös papirszelette melyen aláirásom és védjegyem van, el legyen látva.

1586
p. 888

Arverési hirdetmény.

Alólirt kiküldött bir. végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a szoboszlai kir. járásbiróság 1522/88 sz. végzése folytán Alesuth és társa czég részére Grósz Nagy Márton szoboszlai lakos ellen 2800 frt s jár. erejéig birói végrehajtás után lefoglalt 382 frtra becsült házibutorok, egy mérleg és egy zongorából álló ingóságok nyilvános árverés utján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszinén, vagyis Grosz Nagy Márton szoboszlai lakos lakásán leendő eszközlésére 1888 évi október hó 31-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitüzetik, és ahoz venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881 évi LX t. cz. 107 §-a értelmében a 108. §-a szerint a legtöbbet igérőnek becsáron alól is eladatni fognak.

Kelt Szoboszlón 1888 október 17-én.

Gőőz István
bir. végrehajtó.

Budapest, Bécs, Sirkoszorunk Berlin, Páris

s általában a külföld nagyobb városaiban a sirokat oly

SIR-KOSZORUKKAL

diszesitik, melyek

érez- és gyöngyökből

állittatnak elő, és **sokkal szebbek, czélszerübbek** a müvirágokból készit-tt koszoruknál.

Van szerencsém a t. közönség tudomására juttatni, hogy ezen

sír-koszorukból

raktárt rendeztem be, oly nagy választékban, milyen eddig még nem állott a közönség rendelkezésére. — Ajánlom továbbá, a legujabb mintákban

müvirág sir-koszoruimat

is becses figyelmébe, melyekből szintén dus választék tartatik raktáron.

Üzlethelyiségem és varrógépraktáram mai naptól fogva

Scheer Benő ur házába,

— a „Bika" vendéglővel szembe — helyeztetett át, mit is midőn tudomására juttatok a t. közönségnek, kérem ezen uj üzlethelyiségen is becses pártfogásukat.

Debreczen, 1888. október hó. Mély tisztelettel

HOLVAY GYULA.

Nagyválaszték

SIR-KOSZORUKBAN

GYENES LAJOSNÁL

DEBRECZEN

városházépület.

Salgó-Tarjáni kőszénbánya részvénytársulat.

Salgó-Tarjáni

darabos- (tömör) és koczka-szén

háztartások számára

továbbá

AKNA-SZÉN GYÁRI CZÉLOKRA

kitünő minőségben és a legolcsóbb árak mellett szállittatik **Budapesten**, valamint **minden vasuti állomásra.** — Megrendelések **Budapestre** az igazgatósághoz (V. ker. Józsefter 14. szám alatt) intézendők és pontosan foganatositttatnak

A Salgó-Tarjáni kőszénbánya részvénytársulat igazgatósága

Budapest V. ker., József-tér 14. szám.

Maggi's BUILLON KIVONATA

leves-tábla huslével,

husliszt hüvelyes veteményből

elösmert **legjobbak és legolcsóbbak.**

Egy kávéskanálnyi e kivonatból, egy csésze forró vizbe öntve, azonnal minden más pótlék nélkül kiváló erős és jóizü huslevest ad.

Kapható a delicatesz, füszer és füszeráru üzletekben.

Főraktár: Wien, I. Jasomirgottstrasse 6.

Raktár Debreczenben

GERÉBY FÜLÖPNÉL.

Debreczen, 1888. Nyomatott a „Debreczeni Ellenőr" könyvnyomdájában Széchényi-utcza SIMON-ház.